

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratov po dogovoru

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 2030 in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6 Poštai ček, račun Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

PONEDELJSKI

SLOVENE

K procesu proti marsejskim atentatorjem

Jugoslavija čaka na - pravico

Začetek zasedanja porote v Aix en Provence, ki bo sodila atentatorje na pokojnega kralja Aleksandra, je vzbudil veliko pozornost vseh jugoslovancev in jih bo brez dvoma držal v največji napetosti vse do pravdoreka. Naše jugoslovansko ljudstvo bo namreč na podlagi pravdoreka šele lahko izreklo sodbo, če je njegovo zaupanje v pravico do naroda, ki je v borbi za svojo svobodo in za zmago zavezniškega orožja dal maksimum svojih žrtev, upravičeno.

Po dolgih bojih, po neštetihih žrtvah, po krvavo kupljeni svobodi, je naš narod upal, da bo mogel sedaj vendar enkrat, po tolikih stoletjih trpljenja v miru uživati sadove svojega junaštva in svobodoljublja. Pa še ni bilo dosti. Doživel je še poslednjo preizkušnjo, ki je bila med najhujšimi, ki jih je v svoji zgodovini preživel. Ta preizkušnja je bila marsejska tragedija, ko je padel smrtno zadet Kralj-Zedinitelj. Neprijatelji našega naroda so računali, da bodo s smrtjo viteškega kralja zanesli zmelo v notranji razvoj mlade države in da bodo lahko zatrli njegov polet in ohromili njegovo delo, ker so vedeli, da je bil pokojni kralj simbol notranje enote in moči, ki jo je imel naš narod. Vse to so računali naši sovražniki in našega naroda, ko so v pokojnem kralju mislili smrtno raniti srce mladega naroda. Toda vračunali so se, ker niso poznali odpornosti sil tega naroda, niti njegove požrtvovalnosti, ki mu jo je vzgojila dolga zgodovina, s samimi žrtvami poslana. V marsejskem atentatu so mislili mlado kralje-

vino položiti na mrtvaški oder ter se je tako znebiti za vso bodočnost. Saj poznamo i sovražnike, ki so stregli naši državi po življenju. Tudi njihovi cilji so nam dobro znani.

Toda uspeh, ki so ga neprijatelji pričakovali od svojega zločinskega dejanja, ni prišel. Zgodilo se je ravno nasprotno. Za pokojnim kraljem je žalovala vsa država in je žaloval ves narod brez izjeme. A iz teh solz je nad grobom na Oplenju, kamor je šel počivati mrtvi kralj, vstala Jugoslavija bolj složna kot kdaj prej, bolj močna, bolj odurna, bolj edina. Ves svet je imel priložnost videti, kaj je zares pomenil pokojni vladar Jugoslaviji in njenemu ljudstvu. Ves svet se je mogel prepričati, da je pokojnemu viteškemu kralju ves njegov narod, zbran okrog njegovega trupa, v globoki tugi dal najlepši naslov, ki ga vladar more nositi, naslov kralja-zedinitelja, kajti zedinjeval je svoj narod v življenju in zedinil ga je za vedno v svoji smrti.

Toda čeravno sovražniki naše države niso dosegli svojega cilja, so ipak odnesli nek dobiček. Zrušil se je eden najmočnejših pobornikov proti revizionizmu, ki mu je ravno obstoj naše države najbolj napotil. Revizionizem pa še ni mrtev, on še dalje živi in še vedno snuje svoje temne načrte in je še danes pripravljen vzeti v roke katerakoli sredstva. Revizionizem je danes oni »sod smodnik« v srednji Evropi, ki ga je treba za vsako ceno odstraniti. Naša država in naš narod pričakuje ta porota v Aix en Provence, da bo v prvi prsti po-

ložila prst pravice na to nevarnost, ko bo sodila gnjusne atentatorje, ki so bili v službi revizionizma.

Na pravdorek v procesu proti marsejskim atentatorjem ne čakajo samo oni, ki so bili neposredno prizadeji z marsejskim atentatom, ampak istotako tudi oni, ki so atentat organizirali. Kajti končna razsodba v procesu, ki se začne danes v Aix en Provence, ne sme samo odločiti, če so tisti trije zločinci, ki bodo stali pred poroto, krivi in koliko so krivi, ampak pravdorek mora iti mnogo dalje in mora v teh treh zločincih, ki so samo sence pravih konspiratorjev proti naši državi, obsoditi to revizionistično propagando. Naš narod bo iz pravdoreka bral predvsem to, da je ali revizionizem izšel iz procesa okrepjen, ali pa je bil v tem procesu končno veljavno obsojen na smrt in smrtna kazen tudi izvedena. Ravno vsled tega podčrtavamo, da je pravdorek v tem procesu velikega pomena za ves naš narod, ki še vedno trdno upa, da bo pravica zmagala in je še vedno prepričan, da bo kultura zapada pravici tudi do zmage pripomogla.

Jugoslovanski narod ima polno zaupanje v francosko pravosodstvo, ki ga je v pravico ljubečnosti francoskega naroda. O tem ne more biti dvoma. Isto zaupanje je imel do zadnjega svojega diha tudi pokojni kralj Aleksander. Kot se je Nj. Vel. kraljica Marija odrekla zasebni tožbi — tem žalostnem procesu, tako hoče tudi naš narod, zaupajoč v pravico francoskih sodišč, kakor njegova kraljica, mirno čakati na pravdorek iz Aix en Provence.

Kneginja Olga se vrača

London, 17. nov. AA. Po 3-tedenskem bivanju pri svoji sestri vojvodinji Kentski je danes ob 11 odpotovala ob 11 z londonske postaje Viktorije Nj. kr. Vis. jugoslovanska kneginja Olga. Pred odhodom vlaka »Zlata pušica« so Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo pozdravili Njuna kr. Vis. vojvoda in vojvodinja Kentska, izredni poslanik in pooblaščen minister kraljevine Jugoslavije v Londonu dr. Slavko Grujić s svojo soprogo, poslaniški svetnik Pavle Karović, glavni ravnatelj jugoslovanskega Lloydja Božo Banac in dopisnik Gaživoda. Ga. Mabel Grujićeva je izročila Nj. kr. Vis. kneginji Olgi krasen soplek cvetja, izredni poslanik in poobl. minister g. Grujić pa je nato spremlil Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo do Doverja. Za svojega bivanja v angleški prestolnici je bila Nj. kr. Vis. kneginja Olga deležna posebne pozornosti s strani članov angleškega kraljevskega doma in pa najuglednejših predstavnikov visoke londonske družbe.

Neredi v Egiptu

Kairo, 17. novembra. AA. Včerajšnji dan so bili samo manjši incidenti, ki so jih povzročili dijaki, ki se ne zaprtih visokih šol. Dijaki so izjavili, da soglašajo s svojimi tovariši na vseučilišču in da bodo stopili takisto v stavko. Dijaki so sklenili, da bodo sodelovali pri svečanem pogrebu dveh svojih tovarišev, ki sta v bolnišnici podlegla ranam. Okrog 15 oseb visi še vedno med življenjem in smrtjo. Dijaška stavka se razširja tudi po notranjosti dežele. V stavko stopajo tudi dijaki kmetijske šole. Radi vseh teh dogodkov je prosvetni minister odredil, naj zapro vse strokovne šole in vsa dijaška društva do 31. decembra.

Nahaš paša, vodja egiptovskih nacionalistov

strupena, se je dalj časa kakor navadno pomudil v svojem govoru pri tem vprašanju.

»To, kar se med vami vsiljuje kot dr. Mačkovo gibanje, ni niti hrvatsko niti slovensko, ampak so to le obupni poskusi nekaterih političnih prihajalcev, ki so jih svobodnejši vetrovi zbudili iz spanja in hočejo nekaj postati in nekaj biti, da bi mogli zadovoljiti svojo oblastilježnost in čistilnost in jih za ta cilj ni sram, da rahlajo slojne narodne vrste celo na narodnih mejah, kjer je složnost najbolj potrebna. Najbolj dobičkanosno se jim je zdelo poslužiti se dr. Mačkovega imena, čeprav vedo, da s tako zlorabo njegovemu imenu najbolj škodujejo.

Da pridemo čimprej do političnega življenja, kjer bo vladalo in odločevalo ljudstvo, je bila ustanovljena — po starem zakonu — vsedržavna stranka, v katero morajo priti vsi, ki imajo kake korenine v narodu. Ta stranka želi v enotni povezanosti ustvariti ljudsko falango, ki jo nobene spletke ne bodo moge razbiti. Z naporom te skupine bomo prišli do svobodnega življenja in gospodarskega napredka mi Slovenci kakor tudi naši sosede Hrvati. V slovenskem delu te vsedržavne stranke je naša naloga, da vse naše sile združimo v prav živo aktivno politično udejstvovanje in da mu zato nosimo odgovornost za državne in politične posle, ki preidejo na naša ramena. Stvar slovenske močnatosti in politične doslednosti je, da nismo samo živi in delovni v opoziciji, kadar podiramo diktature in protiljudske režime, ampak da smo tvorni in požrtvovalni in pogumni tudi takrat, kadar moramo v težkih razmerah graditi novo politiko in iz razvalin in podrtij graditi novo stavbo ljudske blagostanje.

Ob začetku ministrovega govora so nekateri z ozadja nekako skušali zborovanje z medklici motiti, ko pa jim je g. minister posvetil nekaj iskrenih besed, v katerih jim je nazorno pokazal njihovo zmoto in nje škodljivost, so se popolnoma umirili, ali za vedno, ali samo za čas zborovanja, nam ni znano. Zborovanje pa je poteklo vseskozi v popolnem miru in redu.

Govorili so še min. v pok. Ivan Vesenjak, predsednik okrajne organizacije JRZ, dalje g. dr. Josip Leskovar, poslanec ptuškega okraja Miha Brenčič in Marko Kranjc.

Sprejeta je bila z navdušenjem še resolucija, ki izreka neomajno zaupanje voditelju Slovencev g. dr. Antonu Korošcu.

Na vseh teh zborovanjih se ljudstvo pashuži prilike in naravnost oblega g. ministra z najrazličnejšimi prošnjami. Cela grmada krivic leži na ljudstvu, ki z upanjem zre v svoje ljudi, da jih bodo popravili.

Shodi JRZ v Suhi Krajini

Včeraj, v nedeljo, 17. nov., so se vršili izredno dobro obiskani shodi JRZ v Zužemberku, Ajdovcu in Smihelu pri Zužemberku. Na shodih sta govorila bivši minister dr. Kulovec in novomeški odvetnik Vebler. Zahteve zborovalcev so izzvenele v poziv oblastem: Dajte Suhi Krajini vode in elektrificirajte Dolenjsko!

Sušak kralju Aleksandru I.

Sušak, 17. nov. AA. Sušak je danes na zelo svečan način proslavil odkritje spomenika viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Davi ob 9 je prisel na Sušak kraljevi namestnik g. dr. Ivo Perović. Z njim so prišli predsednik senata g. dr. Ljuba Tomasić, podpredsednik skupščine g. Franjo Marković, člani kraljevske vlade gg. Milan Vrbanić, Djuro Janković, dr. Behmen in mnoge druge ugledne osebnosti. Visoke goste so na sušaški postaji pozdravili člani odbora za postavitev spomenika z županom Djuro Jurisichem na čelu. Sprejema so se nadalje udeležili poveljnik četrte armade iz Zagreba general Pantelić Jurisich, ban savske banovine dr. Marko Kostrenčić in veliko število najuglednejših meščanov s Sušaka.

Ob 11 dopoldne je bila pred spomenikom kralja Zedinitelja na Sokolskem trgu razvrščena častna četa 2. planin. polka, oddelek mornarjev, Sokoli, četa gasilcev. Na trgu je bila zbrana ogromna množica.

Svečanost odkritja se je začela z govorom, ki ga je imel sušaški župan g. Jurisich. Za njim je povzel besedo kr. namestnik dr. Ivo Perović, ki je izjavil:

Leto dni je tega, kar smo bili zbrani tu na Sušaku v spoštvihi ljubezni, ki smo jo dolžni blagopokojnemu viteškemu kralju Zedinitelju. Danes pa stojimo pred tem veličastnim spomenikom, s katerim postavlja Sušak vidno znamenje svojih čustev napram največjemu poborniku in najhrabrejšemu

delavcu tiste misli in tiste volje, ki je skozi stoletja prešinjala srca in duše najboljših naših mož, umetnikov in junakov, ki so vsi hoteli tisto, kar je viteški kralj Zedinitelj ustvaril in izvedel s svojo roko in krstili z imenom Jugoslavije.

Nato je kraljevi namestnik pristopil k spomeniku in rekel:

Odkrivam, gospodje, to prekrasno delo, umotvor naših odličnih kiparjev Kršinić in Augustinčić. Ta spomenik naj vas, dragi moji Sušačani, trajno spominja na to, da zbrani in strjeni okrog prestola Nj. Vel. kralja Petra II. ostanete zvesti tisti zaobljubi, ki si jo je dal sam sebi veliki pokojnik!

Pri teh besedah je častna četa oddala tri strele, na mestnem poslopju so začeli pokati možnarji, na morju pa so vojne ladje oddale častne strele.

Ko se je grmenje topov poleglo, je kraljevi namestnik dr. Perović zaključil svoj govor:

Veliki in nesmrtni naš vodja, viteški blagopokojni naš mučenik! Celokupno jugoslovansko ljudstvo ti bo za vedno hvaležno. Spominjal se bo tvojih velikih besed in nadaljevalo bo tvoja velika dela, prežeto jugoslovanskega rodoljublja v miru, bratski slogi in ljubezni.

Prvi za regentom Perovićem je v imenu kraljevske vlade položil venec minister Milan Vrbanić. Za njim so polagali vence še drugi odličniki.

Minister dr. Krek med ljudstvom

Maribor, 17. novembra

Po dolgem od zunanjih ovir narekovanim odmoru je neumorni in kakor čebelnica pridni minister dr. Miha Krek zopet našel priliko, da gre bliže k narodu in da nadaljuje svojo politično šolo, ki jo je začel voditi na najširokogrudnejši podlagi, zlasti odkar je postal član sedanje vlade. Danes je imel tako po udeležbi, kakor po vsebini svojega govora in drugih govornikov eno izmed najboljših zborovanj zadnjih tednov. Ze ob ranem jutru je bilo vse mesto slavnostno okrašeno z zastavami, nekateri so jih obešili v priznanje in pozdrav ministru, drugi pa kot prikupnino in prošnjo — binavsko za odpustanje. V mesto pa so že jutraj začele prihajati večje in manjše skupine okolčanov, prav gori od Hoč in Slivnice, iz vseh vzhodnih obronkov Pohorja in južnega dela Dravskega polja. Dvorana Okrajne hrabnice je bila za toliko množico premala. Veliko se jih je stisnilo v veži in galeriji, godba pa je ostala na cesti pred poslopjem in je zaigrala krepko pozdravno sprejemnico.

Zborovanje je ob 10 dopoldne otvoril predsednik okrajnega odbora JRZ dr. Boštjan Schaubach, pozdravil zlasti zastopnika vlade dr. Kreka, ugotovil, da smo v začetku novega političnega udejstvovanja, čeprav še nimamo svojih poslancev, ki bi mogli ljudstvo v tej vladi pravilno zastopati.

Zahvala voditelju dr. Korošcu

Prosil je g. ministra, da sporoči preizkušnemu in najmožnejšemu voditelju slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini in najbrž najboljšemu državniku Jugoslavije, najiskrenejšje pozdrave od vsega ljudstva, ki mu jih izreka v prepričanju, da če je mogoče, popravi sedanje težko stanje, ga bo popravil on. Naprosil je podpredsednika okrajne organizacije JRZ Jerovška, da prevzame vodstvo zborovanja.

Govor ministra dr. Kreka

Nato je viharno pozdravljen povzel besedo minister dr. Miha Krek.

V tem okraju je bilo nekaj zborovanj starega kova, ki se po zaslugi dr. Korošca

vršijo svobodnejše kakor pred nekaj meseci, na katerih pa so takoj imenovani ljudski zastopniki prav proti temu dr. Korošcu metali najgrše očitke, posebej se, da izdaja slovenske interese in prodaja slovenske najsvetjše svetinje. Hujskali so ljudi proti sedanjji vladi, češ, da vodi srbsko politiko na škodo Slovencev, da je posebej še dr. Stojadinović s 15.000 Din podkupil potrebno število takimenovanih poslancev, da so glasovali za vlado. Teh hujskanj in obrekovanj se poslužujejo ljudje, ki iščejo samo migljaja iz Belgrade, da bi rešili nje same konkursa in pomagali prikriti njihove zločine nad narodom. Čujem, da se je dr. Korošec na najgrši način blatil tudi na nekakšnem zborovanju pri Sv. Lovrenu na Pohorju. Vemo pa, da nas je on vodil na prelomu dobe v to našo narodno državo in da je njegov življenjski ideal, da so Slovenci v tej državi srečni, da napredujejo kulturno in gospodarsko. To vse si izmišljajo in hujskajo ljudje.

„Tako imenovani poslanci“

Sedanja vlada dela z naporom vseh sil, da preokrene politično življenje, da na razvalinah diktature povede politično življenje v redno demokratično ljudsko politično udejstvovanje. Zadnji teden smo doživeli ponoven poskus opozicije, kateri pripada žal tudi večina slovenskih takimenovanih poslancev, da se ta napor sedanje vlade zruši in uvede spet nekakšna diktatura s pomočjo majhnega števila izbranih. Hoteli so zrušiti enoten nastop vseh združenih ljudskih gibanj med Slovenci, Hrvati in Srbi.

Diktatorski načrti...

Diktatura, ki so jo imeli v načrtu, bi mogla biti samo dvojna. Ali obožena in nasilna, ali pa diktatura kapitala. Oba ta dva načina vladanja pa sta smrt, tako države, kakor kažejo dogodki, ki so se pred nekaj meseci odigrali v našem političnem življenju, kakor tudi smrt vsake državljanske blaginje.

Edini pravi način vladanja je državljanska svoboda in poštenje. Izvenparlamentarna opozicija pa ve, da se vlada odločila za ta najpravilnejši in najsmotnejši način vladanja. Zato je tudi ta opozicija veliko bolj podprla vlado, kakor

pa tako zvana opozicija v skupščini. Jugoslavija more mirno zaupati svojo usodo svojim narodom. Po naši zaslugi je Jugoslavija v Sloveniji nastala. Tistih, ki danes rujejo proti našemu današnjemu političnemu vodstvu, ob ustvarjanju Jugoslavije še nikjer ni bilo. Nobene potrebe niso čutili, da bi se v tistih najbolj nevarnih dneh pobrigali za bodočnost Slovencev. Po nekaj letih obstoja narodne države pa so se dvignili zoper narod in izrivali njegovo jezo. V tistih letih prezanjanj in krivice se je pokazalo, kako visoko kulturne in resne je naš narod, ker tudi takrat ni segel po koli in nožih. Ako narod ne bi bil tako udano državotvoren, bi v tistih dneh morali povsod nastati pokolji in državljanska vojna.

Samo z ljudsko politiko so se mogle urediti naše politične razmere in vrniti tisto zaupanje, ki bo samoposebi rodilo tudi zboljšanje današnjih strašnih gospodarskih razmer. Jedro današnjega gospodarskega zapleta je namreč nezaupanje, ki ga je povzročila nasilna politika. Nihče ni zaupal in nihče si ni ničesar upal. Zaupal ni, ker se je vsak vedno bal, da morda njegova gospodarska podjetnost temu ali onemu izmed takratnih oblastnikov ne bo všeč in da bo njegova še tako zdrava gospodarska misel propadla. Nihče si ni ničesar upal, ker ni nihče vedel, kdaj bo tako imenovana oblast pod to ali ono pretežno stegnila roko po njegovem podjetju, ali ga ovirala s temi ali onimi sikanami, zato si tudi nihče ni upal ničesar poduzeti.

Zastoj gospodarskega življenja

Tako je hkrati s političnim življenjem zastalo tudi vse naše gospodarsko življenje kot posledica iste bolezni nezaupanja. Ako pa se vrne zaupanje v politično poštenost vlade, bo imelo to tudi ugodne posledice na gospodarsko delavnost. Vlada se pa zaveda, da bo treba s krepko roko zagrabiti v razvoj naših gospodarskih razmer, da se čimprej ustale. Vlada se ne bo ustrašila temu ali onemu stopiti na prste, če njegova pohlepnost odjedajo množicam kruha, pa naj prvi parlamentarna ali izvenparlamentarna opozicija kar hoče. Vlada se zaveda, da ljudstvo njej zaupa, zato bo napela vse sile, da se ljudstvo v tem zaupanju ne bo prevarilo.

Za njim je govoril dr. Josip Leskovar, ki je v poljudno znanstvenih besedah sicer preprosto, pa politično zelo izobraženemu ljudstvu podal razliko med absolutistično, t. j. diktatorično in pa moderno, na ljudski volji zgrajeno državo.

Dr. Franc Schaubach je opozarjal na velike težave, s katerimi se mora vlada pri svojem obnovitvenem delu boriti in na dolžnost naroda, ki mora z resnostjo spremljati njene napore.

Kot zadnji govornik je nastopil tajnik JRZ Marko Kranjc, ki je v navdušenih besedah dokazoval, da samo s složnim nastopom in zvestobo do dr. Korošca moremo prebroditi močvirje, v katero so nas zapeljali prejšnji voditelji.

Podpredsednik okrajne organizacije JRZ Jerovšek se je zahvalil min. dr. Kreku, kakor tudi vsem govornikom za njihova temeljita izvajanja in pozno po 12. uri zaključil krasno uspešno zborovanje.

V Ormožu

Iz Slov. Bistrice se je g. min. dr. Miha Krek po kratkem odmoru odpeljal po krasnem Dravskem in Ptuškem polju v Ormož, kjer je imel popoldne ob 3 napovedano že drugo zborovanje. Ob prihodu v mesto, ki je bilo vse v zastavah, ga je najprej pozdravila godba z lepo koračnico, majhna deklacija pa mu je v pozdrav deklamirala lepo pesmico in mu poklonila šopek cvetja. Vsa množica, ki je bila zbrana takrat pred domom Kletarskega društva, se je vsula v prostorno dvorano, ki jo je napolnila do zadnjega kotička z vsemi galerijami in vežo vred.

Drugi govor dr. Kreka

Med njimi je bila ogromna večina prijateljev in somišljenikov, pa tudi nasprotnikov ni nihče odganjal iz dvorane. Po otvoritvi in pozdravu je takoj povzel besedo g. minister. Začel je govoriti o razmerah v okraju, kjer je bila izdajalska akcija, ki se je skrivala za imenom in veljavo g. dr. Mačka, posebno živahna in

Italija v borbi proti sankcijam

Veliki fašistični svet je sklenil

Pozdravljamo - obsojamo - nalagamo - sklepamo - odrejamo...

Rim, 17. nov. AA. Agencija Stefani poroča: Na sročnem sestanku vrhovnega fašističnega sveta je predsednik senata Federzoni predlagal načrt resolucije, ki pravi:

Vrhovni fašistični svet tolmači razpoloženje vsega italijanskega ljudstva tako, kakor jih je ljudstvo samo izrazilo na ogromnem ljudskem zboru dne 2. oktobra t. l., ko je v svojem voditelju pozdravilo moža, ki uresničuje svete pravice italijanskega naroda, da si s prekajeno hrabrostjo svojih sinov priroči sredstva, ki so potrebna njegovemu življenju in njegovi bodočnosti.

Resolucija pravi na to, da zaupajo vsi Italijani neomajno svojemu voditelju in da so v dosedaj postavljenih ciljev pripravljeni na vse žrtve.

Po sprejetju te resolucije je glavni tajnik stranke predlagal, naj se seje odpošljejo brzojavni pozdravi maršalu de Bono in vsem bojovnikom fašistične Italije, ki s svojimi sedanjimi podvigi in delom dokazujejo, da so obranili duha fašistične revolucije, kreče s svojim osvobodilnim orožjem pot rimske civilizacije.

Kakor resolucija, tako je bil tudi predlog o pozdravi brzojavki sprejet soglasno. Oba predloga sta bila sprejeta z akklamacijo.

Nato je predsednik italijanske vlade g. Mussolini obširno poročal o položaju Italije tik pred uveljavitvijo sankcij.

Po ekspoziciji predsednika vlade in razpravi o njem, so sprejeli te resolucije:

Veliki fašistični svet, zbran dva dni pred uveljavitvijo tako zvanih sankcij proti Italiji, smatra dan 18. novembra 1935 za zgodovinski mejnik krivice in nepravilnega ravnanja in obsoja sankcije, kakršne doslej še niso bile odrejane proti nobeni drugi državi. Sankcije smatra za poskus, ki naj v gospodarskem oziru ovira italijanski narod. Smatra jih dalje kot brezuspešen poskus, ki naj italijansko ljudstvo poniža in ga ovira pri ustvaritvi svojih idealov za boljše pogoje svojega življenja. Svet izreka hvalo vzorni in neomajni disciplini, s katero italijansko ljudstvo dokazuje, da se popolnoma zaveda zgodovinskega pomena sedanjih zgodovinskih dogodkov in ga poziva, naj se z neomajno voljo upre sankcijam s tem, da s pomočjo čimteljve sedanjega reda mobilizira vse vire svojih moralnih in gmočnih energij. Svet poziva vse Italijane, da 18. novembra za 24 ur okrase svoje domove z zastavami.

Svet sklene sklicati 1. decembra v Rimu sestanek vseh 204 pokrajinskih odborov mater in vdov vojakov, padlih v vojni, da pripravijo splošno narodni odpor, pri katerem naj italijanske žene igrajo najodličnejšo vlogo.

Svet odreja, naj se na občinskih domih po vsej Italiji postavijo kameniti spominski plošče, na katerih naj za bodoča stoletja zabeležijo ogromne krivice, ki jih delajo proti Italiji, proti državi, ki si je na vseh celinah stekla velike zasluge za splošno prosveto. Svet izraža svoji simpatiji listim državam, ki se niso priključile sankcijam in ki so s tem delale za mir in pokazale razpoloženje svojih ljudstev.

Veliki fašistični svet je prepričan, da bo italijansko ljudstvo s svojim zadržanjem v nastopajočih preizkušnjah dokazalo vsemu svetu, kakšne so rimske vrline.

Seja velikega fašističnega sveta se je začela sredi ob 22 in je trajala do davi ob 0.45.

Prihodnja seja je sklicana za ponedeljek, 18. t. m. ob 18.

Z abesinskih bojišč

Abesinci h odpoklicu maršala de Bono

Reuter poroča: Visoki abesinski uradnik je vest o odstavitvi generala de Bona sprejel z velikim zadovoljstvom. Izjavil je, da je to najboljši dokaz, da Italijani s svojim dosedanjim protiravnjem niso zadovoljni.

Neki drugi funkcionar pa je izjavil, da je treba zdaj računati z novo italijansko ofenzivo, ker bo hotel pokazati nove uspehe. Za nas bo dobro, je nadaljeval, če bodo Italijani slusali prodirati se bolj proti severu. Čim slabše bodo njihove prometne zveze, tem bolje bo za naše napade skozi njihove črte.

Neapelj, 17. nov. AA. Danes odplujejo iz tukajšnjega pristanišča v vzhodno Afriko dva parnika z letalskim gradivom, v ponedeljek pa odplujejo maršal Badoglio, novi vrhovni poveljnik v vzhodni Afriki. Spremljalo ga bo več generalstabilnih oficirjev. Polovico bo na prniku „Sanio 2“, v Masavo. Z istim parnikom pojde tudi skupina novinarjev in kakih 2000 strokovnih delavcev.

Severna fronta

Čez reko Takaze ni mogoče

Adis Abeba, 17. novembra. AA. DNB poroča: Po abesinskih poročilih s severnega bojišča je italijansko prodiranje v makalski pokrajini proti reki Takazi ustavljeno. Kakor se tu poroča, vodijo posamezni abesinski oddelki severno od Makale za hrbtom italijanskih čet gverilsko vojno proti sovražnikom v zaledju. To delovanje abesinskih oddelkov povzroča Italijanom velike izgube in jih ovira pri njihovem prodiranju. Po abesinskih poročilih napadajo ti oddelki iznenada in večinoma ponoči italijanske kolone, ki prenašajo strelivo in živila v bližino bojišča.

Italijanske čete niso še nikjer prekorale reke Takaze. V Alabueli so Italijani dograuli letališče. Njihova letala lete vsak dan proti jugu.

Spomenik dijakom - bojevnikom

Veličastni dnevi v Skopju - Dijaska zastopstva iz vse države

Skoplje, 17. novembra. AA. Včeraj in danes so bile tukaj velike proslave v zvezi z odkritjem spomenika za dijake-bojevnike dijaških čet, ki so sodelovali v osvobodilnih borbah leta 1914 in 1915. Ze v petek so prispele s posameznimi vlaki bivi dijaški-bojevniki, katere so na skopelskem kolodvoru priskrbeno pozdravili njihovi tukajšnji tovariši in pa načelnik Skopjske g. Smiljanec.

Včeraj ob 11 dopoldne je bila v saborni cerkvi služba božja za pokojne padlih dijakov-bojevnikov. Daroval jo je skopelski mitropolit Josif ob številni asistenci skopelske duhovščine. Cerkev je bila nabito polna zastopnikov oblasti in meščanstva.

Ob 20 se je vršila v narodnem gledališču svečana predstava. Igrali so Stanimirovičev „Poljsko bolnico“ in Vojnovičev „Stanice“.

Pred samo predstavo je bivši dijaško-bojevniki pozdravil g. Ljubomir Marković, ravnatelj gozdarskega ravnateljstva.

Danes pa so v navzočnosti kakih 15 tisoč meščanov, gostov in zastopnikov oblasti odkrili spomenik padlim dijakom-bojevnikom.

Kongres zobotehnikov

Zagreb, 17. nov. b. Danes predpoldne se je vršil v prostorih novinarskega doma kongres zobotehnikov jugoslavije. Na ta kongres je prišlo nad 300 delegatov iz vse države. Sedež Zveze je v Ljubljani in je samo iz Ljubljane prišlo 70 delegatov pod vodstvom svojega predsednika g. Slavovca. Zobotehnikov, ki so organizirani v zvezi, je nad 1200.

Na današnji kongres so prišli delegati iz vseh krajev države. Kongres je otvoril predsednik zagrebske sekcije g. Vidman in predložil pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju, knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, socialnemu ministru Komnenoviću in ministru dr. Kreku. Nato je prečital pozdravne brzojavke češkoslovaške, poljske in avstrijske zobotehniške organizacije. Nato je prvi govoril g. Bojan Savnik, tajnik zveze iz Ljubljane, ki je poročal o ciljih zobotehniške organizacije. Nato je g. Marjan Krsnik poročal o poteku in razvoju takozvanega zobotehniškega vprašanja. G. L. Zupan iz Ljubljane je referiral o posledicah nesocialnega zakona o zobotehnikih iz leta 1930. Obširno je razložil, kako je ta zakon prizadel ves zobotehniški stan: Delegat iz Vinkovcev je govoril o zakonu samem in kritiziral vse člene tega zakona. Nato

beni drugi državi. Sankcije smatra za poskus, ki naj v gospodarskem oziru ovira italijanski narod. Smatra jih dalje kot brezuspešen poskus, ki naj italijansko ljudstvo poniža in ga ovira pri ustvaritvi svojih idealov za boljše pogoje svojega življenja. Svet izreka hvalo vzorni in neomajni disciplini, s katero italijansko ljudstvo dokazuje, da se popolnoma zaveda zgodovinskega pomena sedanjih zgodovinskih dogodkov in ga poziva, naj se z neomajno voljo upre sankcijam s tem, da s pomočjo čimteljve sedanjega reda mobilizira vse vire svojih moralnih in gmočnih energij. Svet poziva vse Italijane, da 18. novembra za 24 ur okrase svoje domove z zastavami.

Svet sklene sklicati 1. decembra v Rimu sestanek vseh 204 pokrajinskih odborov mater in vdov vojakov, padlih v vojni, da pripravijo splošno narodni odpor, pri katerem naj italijanske žene igrajo najodličnejšo vlogo.

Svet odreja, naj se na občinskih domih po vsej Italiji postavijo kameniti spominski plošče, na katerih naj za bodoča stoletja zabeležijo ogromne krivice, ki jih delajo proti Italiji, proti državi, ki si je na vseh celinah stekla velike zasluge za splošno prosveto. Svet izraža svoji simpatiji listim državam, ki se niso priključile sankcijam in ki so s tem delale za mir in pokazale razpoloženje svojih ljudstev.

Veliki fašistični svet je prepričan, da bo italijansko ljudstvo s svojim zadržanjem v nastopajočih preizkušnjah dokazalo vsemu svetu, kakšne so rimske vrline.

Seja velikega fašističnega sveta se je začela sredi ob 22 in je trajala do davi ob 0.45.

Prihodnja seja je sklicana za ponedeljek, 18. t. m. ob 18.

Južna fronta

Boji pri Sasa Banehu

Rim, 17. nov. AA. Havas poroča: Po vestih iz Mogadišja je prišlo 30 km severno od Sasabane pri tamošnjih vojniških v dolini reke Fafane do hudih bojev. Spopadi so se abesinski oddelki, ki so izpraznili Gerahaj in kolona generala Malettija. Abesincev je bilo kakih 1000. Italijani so pobili okrog 300 Abesincev, 300 pa so jih ujeli. Po končanem boju so se Italijani z velikim plenom municije vrnili na svoje položaje.

Še ta teden bitka za Džidžigo

Poročilo Havasovega poročevalca: Položaj na oglednem bojišču je takle:

Italijanske čete, ki so se 10. t. m. nahajale kakih 80 km od Dagaburja, so zdaj v bližini tega mesta. Zdaj se nahajajo pred abesinsko trdnjavo Molozaj. Verjetno je, da gre za sprednje oddelke italijanske vojske, ne pa za njeno glavno silo.

Ras Nasibu se je vrnil v Džidžigo. V Hararju krožijo glasovi, da bodo prihodnji teden hudi boji. Abesinci so trdno prepričani, da Italijani s svojim napadom na Džidžigo ne bodo uspeli.

Ker mu niso podvojili plače

Poročevalac agencije Havas javlja: Ameriški letalec Julian je odločil mesto, ki ga je zavzemal v abesinski vojski. Kakor je znano, ga je abesinski cesar lani sprejel v abesinsko vojsko in mu podelil čin polkovnika v abesinskem letalstvu. Letalec Julian, ki je ameriški črnce, je svojčas predlagal, naj bi abesinska vlada najela še drugih 15 ameriških letalcev, ki so se že nahajali v Londonu. Njegov odstop je nepreklicen. Kaže, da je odstopil, ker mu prejemkov niso hoteli podvojiti.

Krst prvega letala Akad. aerokluba

Belgrad, 17. novembra. m. Danes dopoldne ob 10. je bil na prostoru za Tehniko na zelo svečan način izvršen krst prvega motornega letala Akademskoga aerokluba kraljevine Jugoslavije. Kot je „Slovenec“ že poročal, je prišlo na to proslavo tudi veliko visokosolcev in slušateljev srednje tehnične šole iz Ljubljane. Vseh udeležencev iz države pa je bilo okrog 2000. Prostor za tehnično fakulteto so visokosolci za to svečanost primerno uredili. Novo motorno letalo je stalo na sredi prostora, na desni in levi pa je bilo razvrščenih še pet jadralnih letal. Na častno tribunco so ob 10. stopili odposlance Nj. Vel. kralja Petra polkovnik Naumović, zastopnica Nj. Vel. kraljice Marije dvorna dama ga. Srskićeva, prosvetni minister Dobrovič Stojović, poveljnik letalstva general Nedić in številni drugi odličniki. Ko so bili izvršeni cerkveni obredi, je pristopil k zastavi, na kateri je bil vdelan krasi napis: „Kraljevič Andrej kumoval 17. XI. 1935“, polkovnik Namović, privedel zastavo na drog ter jo izročil zastavonoši Leopoldu Zuhaliču, slušatelja ljubljanske filozofske fakultete z besedami: V imenu zviženega botra Nj. Vis. kraljice Andreja in kot odposlanec vsega kraljevskega doma, izročajo to posvečeno zastavo Akademskemu aeroklubu kraljevine Jugoslavije iskreno želimo, da naša akademsko omladina pod tem svetim simbolom izpolni narodni in splošni človečanski ideal. V lepih besedah je izjavil akademik Zuhalič, da bo čuval zastavo kot največjo svetinjo. Ko je končal še pravoslavni duhovnik ceremonijo, je pristopila k motornemu letalu ga. Srskićeva, udarila na propeler s steklenico šampanjca ter z besedami: V imenu Nj. Vel. kraljice Marije dajem temu avijonu akademskoga aerokluba kraljevine Jugoslavije ime Zlatibora.

Nato je bil izvršen še krst petih brezmotornih jadralnih letal, ki so dobila ime »Ljubljana«, »Zagreb«, »Belgrad«, »Skoplje«, »Subotica«. »Belgrad« je boirovala soproga dr. Stojadinovića, »Zagreb« ga. Ruža Panjić »Ljubljana« ga. Gregorić, »Skoplje« ga. Popović, »Subotica« pa ga. Gjorgjević. Nato je zaigrala vojaška godba državno himno. Množica je navdušeno vzklikala vsemu kraljevskemu domu.

Nato se je razvil spreval, ki je šel po glavnih belgradskih ulicah k univerzi, kjer so akademiki izročili zastavo rektorju dr. Vladimirju Coroviću, da jo hrani, dokler se ne zgradi v Belgradu lasten akademski dom.

Ob priliki krsta prvega motornega letala Akademskoga aerokluba kraljevine Jugoslavije je prišlo v Belgrad izredno veliko število slušateljev srednjih tehničnih šol iz vse države. To priliko so dijaki izkoristili in sklicali sredi v dvorani tehnične fakultete sestanek delegatov srednjih šol. Na tem sestanku so razpravljali o akciji, ki jo hočejo pokreniti, da se srednjim tehničnim šolam prizna enakopravnost srednjih šol. V ta namen so izvolili poseben odbor, ki ga tvorijo dijaki srednjih tehničnih šol. Ta odbor bo predstavljal ekskutivo, ki bo izvrševala sklepe, katere bodo soglasno sprejeli dijaški odbori srednjih tehničnih šol v državi. Vsak tak odbor na posameznih šolah bo sestavljen iz dveh do treh dijakov dotične šole. Dijaki hočejo prirediti svojo akcijo z resolucijo, ki jo bodo dostavili posameznim ministrom in tudi poskrbeli za to, da pride v javnost, ki jo hočejo za to vprašanje zainteresirati.

Belgrad, 17. nov. m. Dramatski odsek tukajšnjega Prosvetnega društva je uprizoril danes popoldne in noč v dvorani za katoliško cerkvo v Ruskni ulici šolgroj „Scapinove zvijače“. Obe predstavi sta odlično uspeli.

Iz bitke proti jetiki

Občni zbor Narodne protituberkulozne lige

Ljubljana, 17. novembra

V Sloveniji obstoja že 5 let Narodna protituberkulozna liga, ki je združila v sebi vse krajevne protituberkulozne organizacije in ki more biti že ponosna na svoje uspehe v tem kratkem času svojega obstoja.

Narodna protituberkulozna liga, ki obsega vso Slovenijo, je imela danes dopoldne v dvorani OUZD svoj 5. redni občni zbor. Udeležili so se ga vsi najbolj vidni delavci na zdravstvenem polju v Sloveniji, številni delegati posameznih lig, zastopniki raznih oblasti in korporacij, v častnem število pa tudi zaslužne sestre in gojenke. Banko upravo je zastopal načelnik dr. Majer, mestno občino izrik dr. Rus, Rdeči križ dr. Fetič, Higijenski zavod dr. Pirc, Okrožni urad šet-zdravnik dr. Zajc, Delavsko zbornico tajnik g. Uratnik, Trg. boln. in podporno društvo dr. Pless, Zavod za zaščito otrok dr. Dragaš, dalje so bili navzočni še vsi dispanzerjevi, med drugimi pa še primarni internega oddelka v bolnišnici in bivši inspektor za tuberkulozo dr. Matko ter okrajni sanitetni retentri dr. Lapajne. Navzočni so bili tudi vsi šeli dispanzerjevi.

Občni zbor je začel predsednik dr. Joža Bohinjec, ki je pozdravil vse zastopnike. Iz njegovega predsedstvenega poročila posnemamo, da so posamezne krajevne lige in ednice v preteklem letu dvignile svoje živahnost, k čemur jim pomagajo polna denarna in upravna samostojnost. Celo pri mariborski je izginilo nezaupanje. Posebno hvalo je izrekel predsednik časopisju in časnikarjem, ki so s svojim delom podpirali del protituberkuloznega gibanja. Poudaril pa je tudi naklonjenost g. bana in vse banke uprave. Deputacija 10 odbornikov je bila sprejeta pri Nj. Vel. kraljici Mariji ter ji v triurni avdienci poročala o protituberkuloznem skrbstvu v državi. Kraljica je pokazala živahno zanimanje in kot trajni uspeh te aktivnosti je nedvomno ustanovitev fonda kraljice Marije za protituberkulozne naprave in ustanove. Zal pa je Osrednja vsedrjavna jugoslovanska liga zelo neaktivna. Sicer pa protituberkulozno gibanje uživa le skromno pomoč od javnih oblasti. V zadnjem času sta bila odprta dispanzerja v Ptuju in Murski Soboti ter dispanzerja v Rogatecu. V kratkem bo odprt dispanzer v Kamniku, onemogočeno pa je delo dispanzerja v Mariboru in Celju. Polenska mesta si tudi lete dispanzerjeve. Letos je liga začela izdati svoje glasilo „Delo proti tuberkulozi“. Predsednik je izrazil hvaležnost dr. Tomažu Furlanu za njegovo vestno urejevanje.

Tajniško poročilo je podal dr. France Debevec, ki je ugotovil, da ima liga 40 krajevnih organizacij. Po ugotovljenih statistikah ima 32 krajevnih lig 6340 članov. Od ostalih ni podatkov. Glede lanskotnega sklepa, naj se pozove odbor za postavitev spomenika Nj. Vel. kralju Aleksandru, da bi se dosegel sporazum, in da bi se zbrani zneski, kolikor ostane od likovnega spomenika, porabili tudi za zgraditev bolnišnice za jetične bolnike. V tem smislu je tudi bil dosežen sporazum. Lajpek je poročal še o drugih društvenih zadevah ter o zdravje-

nju bolnikov v primernih zavedih in o izolaciji neozdravljivih jetičnikov.

Blagajniško poročilo je podal g. Celešnik. Aktivna lige znašajo 407.000 Din, promet pa je znašal 164.000 Din.

Obširno poročilo o delovanju je podal primarni dr. Robert Neubauer, ki je navajal, da ima Slovenija danes 9 protituberkuloznih dispanzerjev, črtal je naloge dispanzerjev ter poudaril, da dispanzerji uživajo zaupanje ljudstva, saj so v prvih devetih mesecih letošnjega leta izvršili 6729 prvih in 4123 ponovnih preiskav, 8620 röntgenskih pregledov, 2908 preiskav krvi, 2854 tuberkulinskih poizkusov in 625 pregledov izmečka. Odkritih je bilo 325 novih primerov odprte in 1201 zaprte jetike pljuč poleg drugih tuberkuloznih obolenj. Dispanzerji so napravili v tem razdobju 891 umetnih pneumotorakov ter več kot 400 injekcij kalcija, zlata, tuberkulina in drugih injekcij. Dispanzerji so uspešno vršili razne preiskave, čeprav so dispanzerjski zdravniki in dispanzerjske sestre preobčlenje. Primanjkuje pa sredstev za učinkovito socialno pomoč siromasnim jetičnim bolnikom in njihovim družinam. Slovenija je že sedaj na prvem mestu glede zatiranja tuberkuloze, na kar mora biti ponosna, ker so Slovenci dosedaj vse storili po lastni inicijativi ter z lastnimi sredstvi in močmi.

Razvila se je zelo živahna debata, v katero so posegli okrajni ret. dr. Lapajne, dr. Tomaž Furan, dr. Prodanc, šet zdravnik dr. Zajc, dr. Majer, dr. Lunačkova, dr. Neubauer, dr. Bežek in drugi.

Debata je pokazala po večini soglasje v mnenju, da je protituberkulozna obramba še nezadostna in da bi jo bilo treba izpopolniti. Na žalost naši dispanzerji ne morejo biti samo zavodi, ki ugotavljajo jetiko, temveč morajo biti tudi male bolnišnice. Med vseni čimtelji te borbe, tako med oblastmi, ligo in njenimi dispanzerji, ter bolnišnicami blagajnam, zlasti pa med zdravniki, mora vladati popolno soglasje. Za Dolensko je nujno potrebna redna fiziološka služba. Za mladino ne gre, da bi se gradile barke, temveč morajo biti postavljeni sanatoriji na deželi. Tudi oblasti se morajo bolj živahno zanimati in gmojno podpirati delo protituberkulozne lige. Resoluciji sta predlagala dr. Prodanc in dr. Anušević. Prva resolucija ugotavlja najvažnejše potrebe v protituberkulozni borbi in naproša banko upravo, naj vstavi v bodoči proračun polmilijsko znesek za podporo protituberkuloznega gibanja, druga resolucija se zaljubljuje javnosti za podporo, obžaluje pa, da protituberkuloznega gibanja ne podpirajo še nekateri važni čimtelji, tako življenjske zavarovalnice, občine, industrije itd. Resoluciji sta bili soglasno sprejeti.

Pri volitvah je bil soglasno in z aplavdom izvoljen za predsednika ponovno dr. Joža Bohinjec, v odbor pa: dr. Alfonz Levičnik, dr. France Debevec, Uratnik, Celešnik ter nekateri drugi. V nadzorstvo so bili izvoljeni dr. Zajc, dr. Tičar in Zupan dr. Ravnhart, v razidišče pa dr. Majer, dr. Rus in dr. Branden, primarij v Mur. Soboti.

Občni zbor je ob 1 zaključil predsednik dr. Bohinjec.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 17. novembra.

Koncert Ljubljanskega komornega kvarteta se ni vršil v nedeljo, kakor je bilo pomotoma javljeno v včerajšnjih dnevnikih, temveč se bo vršil danes ob 20 v Filharmonični dvorani, nakar opozarjamo vse ljubitelje komorne glasbe. Člani kvarteta: Pfeifer Leon, Stančič Franjo, Šušteršič Vinko in Müller Gustav so nam porok za izredni umetniški užitek, ki se nam nudi ta večer. Vstopnice po običajnih koncertnih cenah so na razpolago čez dan v knjižarni Glasbene Matice, od pol 20 dalje pa pred koncertno dvorano.

Prikojevalne tečaje za krojače in šivilje prireditelj v Ljubljani v zimskih mesecih 1935/36 kr. banska uprava v Ljubljani. Tečaje bo vodil obrtni učitelj g. Kneželj Alojzij. Interesenti, oziroma zainteresirane naj se prijavijo ustmeno ali pisмено do 10. decembra t. l. pri referatu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Knafljeva ul. 9-L, 1. soba št. 22, kjer dobe tudi podrobne informacije.

Martinova nedelja. Po starem običaju praznujejo Slovenci god priljubljenega svetnika na nedeljo za godom. Praznik enega najbolj priljubljenih svetnikov, sv. Martina, patrona novega vina, dobre jedatice, gosje pečenke, pa tudi zgleđa dobrobrčnosti, so praznovali torej danes, čeprav so nekateri skušali martinovanje prestatiti že na prejšnjo nedeljo. Vendar: prava Martinova nedelja je bila danes. Okoli Ljubljane je več fara in vasi z imenom Martin in te vasi so bile danes cilj številnih ljubljanskih izletnikov. Pa tudi v Ljubljani so se morale cvrti marsikje gosi ter druga perutina o čemer je mogel sklepati vsakdo že v soboto dopoldne, ko je bila na ljubljanskem trgu perutninska kupcija tako živahna. Da so marsikje pokušali tudi novo vino — letos je izbrano —, to je pa v Ljubljani na Martinovo nedeljo že stara navada. Pred današnjo nedeljo je bil na tovrnem kolodvoru in na ljubljanskih cestah velik promet s sodi, polnimi Zlatine tekočine.

Policijska kronika. Policija je od sobote na nedeljo aretirala celo vrsto raznih ljudi, ki jih zasleduje sama ali pa druge oblasti, po večini zaradi malih goljufij in tatvin. Iktrati je policija odkrila tudi nekaj nemoralnih afer. Med prijetimi je namreč več skramno pckvarjenih ljudi, tako moških, kakor žensk. Razen enega teh nemoralnežev, pa imajo vsi aretiranci še zločine proti tuji lastni na vesti. Nekatere aretirance zasleduje tudi zagrebska policija.

Nedeljski sport

Ilirija v ligi, Primorje izpadlo

Ilirija: Hašk 2:1 (2:0)

Ljubljana, 17. nov.

Ze dolgo ni vladalo v naših sportnih krogih tolikšno zanimanje za kako nogometno tekmo, kakor za današnjo. Zato se je zbralo okrog 2000 gledalcev na igrišču ASK Primorja, ki je nestrno pričakovalo začetka in z veliko nervoznostjo zasledovalo posamezne faze boja. Tekma je izpadla tako, kakor so vsi želeli, zmagali so domači ter si zagotovili dve dragoceni točki in s tem vstop v državno ligo. Haškovec prav gotovo niso mislili, da bodo morali poraženi oditi iz Ljubljane; kajti prepričani so bili, da bodo z današnjo tekmo odnesli sigurno zmago v Zagreb. Toda prišlo je drugače: zmagali so domači pod nevtralnimi in strogo objektivnimi sodniki, ki je skrbel za vzoren in regularen potek tekne.

Sodniku gosp. Lokvenzu iz Dunaja sta se predstavili moštvi v sledečih postavah: Ilirija: Rožič—Bergles, Luce—Unterreiter, Varšek, Sočan—Lee, Lah, Pikič, Grünthal, Doberlet.

Hašk: Grims—Slivak, Golac—Wolf, Gajer, Kunst—Fink, Jeren, Horvat, Leinert, Sram.

Igra sama ni nudila posebnega užitka in je bila samo v začetku prvega polčasa zanimiva. Težak in blaten teren in izredno težka žoga sta zelo ovirala igralce, katere je tekmo obeh polčasov močil dež. Vendar pa je bila tekma kljub temu napeta, kajti gledalec se s precejšnjo nervozno zasledoval potek borbe, ki je bila danes za oboje enostavno izredno važna. Ako bi bilo vreme naklonjeno, bi danes prav gotovo gledali tekmo, kakršne v Ljubljani že dolgo ni bilo. Obe moštvi sta se zavedali, resnega položaja, v katerem se nahajata, radi vstopa v državno ligo in zato je vsak posameznik na obeh straneh napravil to, kar je bilo v njegovih močeh. Ilirija je igrala v začetku nekoliko bolj nervozno, kakor gostje in zato ni bilo pri njej prave kombinacije in pa smiselnega podajanja. Hašk je v tem pogledu nadkrijeval svojega nasprotnika, vendar ni mogel izrabiti teh prednosti, ker so belo-zeleni igrali zelo pošteno. Ravno zato je prišla Ilirija večkrat v položaj, da je prevladovala, tako na polju, kakor pred golom. V drugem polčasu sta popustili obe moštvi, vendar je imel v tej polovici Hašk več od igre, kakor domači. Gostje so čimdalje bolj pritiskali in hoteli doseči vsaj izenačenje, če že ne zmago, kar pa se jim ni posrečilo. Pri tej priliki je treba poudariti, da so bili gostje precej nedisciplinirani, tako, da jih je moral sodnik opozorjati in končno celo enega izključiti. Edino njemu se je zahvaliti, da je potekla današnja tekma tako regularno.

Haškovec so danes prišli z namenom, da zmagojo, in so zastavili vse sile zato, da odnesejo iz Ljubljane obe točki. S svojo kombinacijsko igro so dali domačim mnogo posla, vendar je omenjeno — radi težkega in raznočasnega terena — danes ne moremo govoriti o igri, ki smo jo pri Hašku večkrat videli. Vratar ni imel dosti posla, toda gola, ki ju je izpustil, bi bil neubranljiv. Branilec sta v splošnem dobro izvrševala svoje funkcije, vendar se je tupačim radi njihovih prosov ustvarila zelo nevarna situacija pred domačim svetiščem. V krilski vrsti je bil najbližji Varšek. V napadu, ki je igral mestoma razbito, je bil najboljši Lah, Pikič in Grünthal sta pa še vedno prepočasna. Napad je tudi zastreljal več ugodnih prilik. Četudi domače moštvo ni nudilo dobre igre, je bilo v prvem polčasu in mestoma tudi v drugem polčasu v lahni premoči, tako, da si je današnjo zmago zaslužilo.

O igri pa tole: Najprej se pojavi na igrišču Hašk, nato pa Ilirija. Moštvi sta bili od občinstva s ploskanjem pozdravljeni, zlasti domače in pa dunajski sodnik Lokvenz, ki se je pojavil kot zadnji na igrišču. Začetni udarec ima Hašk in takoj se razvije oster tempo in pri obeh straneh nervoznost. V osmi minuti dikтира sodnik proti Iliriji kornar, a Hašk pošlje žogo v avt. Nervoznost se pri Iliriji stopnjuje in zato zelo nesmiselno podaja, dočim Hašk s svojo kombinacijsko igro precej preizkusi domače vrste. V 13 minuti sledi kornar proti Hašku, toda Ilirija ga ne izrabí. Domači tudi v 22. minuti diktirane kornarja proti Hašku ne znajo izrabiti. V 26. minuti postavi Sandi s solopredorom in krasno, a ostro bombo 1:0 za Ilirijo. Gledalcev se polasti velikansko navdušenje. Ilirija pa še bolj pritiska. In tudi Hašk ne drži križem rok. V 40. minuti izsilí kornar proti domačim, ki pa ne izpremeni stanja. Isto se zgodi s kornarjem proti belo-zelenim v 41. minuti. V 42. minuti se domačim vnovič zasmehlja sreča: Doberlet da lep predložek, Pikič prime z glavo in žoga obliči v mreži. Stanje 2:0 za Ilirijo. V 44. minuti sledi še en kornar proti Iliriji in kmalu nato odžvižga sodnik prvi polčas.

V drugem polčasu so pričeli z igro domači in takoj v prvi minuti izsilijo kornar proti Hašku, katerega pa niso znali izrabiti. Toda gostje so pritiskali in v 6. minuti postaví Sram stanje 2:1. Odslej pritiskajo gostje še bolj in ustvarjajo nevarne situacije pred ilirijanskim golom. Toda kornar v 9. minuti zopet niso znali izrabiti, ravno tako kakor domači v 18 minuti proti Hašku. Takoj nato nastane pred ilirijanskim golom izredno nevarna situacija, vratar se vrže na žogo, nasprotnik ima žogo tri metre pred golom, a k sreči se ni nič zgodilo. V 23. minuti pošljejo domači žogo iz kornarja v avt. V 28. minuti izenačijo gostje iz offside pozicije, toda sodnik ne prizna gola, in je že tudi pred, preden je bila žoga v mreži, žvižgal offside. V 30. minuti diktirani kornar proti Hašku tudi ne izpremeni stanja. V 32.

minuti izključí sodnik haškovega desnega branilca Slivaka. Domači ustvarijo v 36. minuti izredno nevarno situacijo pred haškovim golom, toda uspeha ni bilo. V 42. minuti pošljejo še enkrat žogo iz kornarja v avt in nato preidejo v zavlačevalno in defenzivno igro, dočim gostje vedno bolj pritiskajo radi izenačenja, dokler sodnik ne odžvižga.

Sodil je g. Lokvenz z Dunaja odlično.

Predtekmata: Ilirija (jun.): Reka (jun.) 2:1.

NE PUSTITE,

da vam do 48%
dragega sturva
gre skozi okno!

Zahtevajte naše
brezplačne
prospekte.

Windfix

Jug. pat. k obučevanju kovinsko zatesnilo za okna in vrata
A. Hrlič, Zagreb, Gajeva ulica 20
Zrnek Franjo, Ljubljana
Kopiritev: va ulica 1.

Gradjanski: Primorje 2:1 (2:1)

Nezaslužena zmaga Zagrebčanov

Zagreb, 17. novembra. 5. Danes se je vršila tukaj zadnja nogometna tekma 4. skupine za kvalifikacijo v državni ligi. Ljubljansko Primorje je prišlo z namenom, da se reši zadnjega mesta tabele in da si pribori vstop v ligo Gradjanski je imel pri tej tekmi mnogo prednosti, ker se je tekma vršila na njegovem igrišču pred zagrebškimi občinstvom, ki je v resnici zmago tudi izsililo od svojega moštva. Tekmi je prisostvovalo nad 2000 gledalcev. Sodil je Raklič iz Sarajeva, ki sta se mu predstavili moštvi v sledeči postavi:

Gradjanski: Bartulović, Bivec, Rajković, Jut. Premrl, Sinković, Lazarevič, Novosel, Bihor, Antoković, Žalant.

Primorje: Logar, Petrič (Jež), Bertonec L. Zemljak, Kukanja, Boncelj, Janežič (Petrič), Pupo (Janežič), Jež (Pupo), Bertonec L. (Uršič).

Vso igro je nudilo Primorje Gradjanskemu močan odpor in je mestoma prevladovalo na polju. Najboljši del moštva je bila ožja obramba z vratarjem Logarjem na čelu. Bertonec L. je imel danes svoj dan in je bil sploh najboljši igralec na igrišču. Presenečal je z veliko hitrostjo in odločnim startom na žogo. Razčistil je številne nevarne situacije in mnogo pomagal s svojimi dolgi pasovi celo napadu. Desni branilec Petrič je bil v začetku 2. polčasa ranjen in je poslej samo statiral na desnem krilu. Dobro ga je nadomeščal Jež. Krilska vrsta je s srednjim krilem Kukanjo pridobila. Zemljaku manjka na hitrosti in prodornosti. Boncelj pa je imel proti surovim igralcem G. težko nalogo, vendar je dobro zalagal napad. V napadu je bila boljša leva stran z Bertonecem L. in Uršičem. V 1. polčasu je ngajal ves napad s svojimi prodori zaradi lepih in točnih kombinacij. Primorje je danes zaslužilo zmago, kajti 11 metrovka, ki je odločila tekmo, je bila diktirana prestrogo.

Gradjanski je nastopil v isti postavi kakor proti Iliriji. Premrl kot srednji krilec je bil odličen. Obramba je mnogo igrala na vratarja. V napadu je bilo najboljši levo krilo Žalant in leva zveza Antoković. K zmagi G. je mnogo pomagalo občinstvo in pa številni fofli, ki jih sodnik ni upošteval.

Potek igre.

Prvi polčas: P. ima začetni udarec, vendar se ne znajde in G. preide v vodstvo. V 2. minuti preigra desno krilo G. Lazarevič krilsko vrsto P. in poda žogo pred gol Bohorju, ki strelja mimo nesigurnega Logarja v gol. P. se po tem udarcu zbere in preide polaganje v vodstvo. Igra se nekaj minut na polovici Gradjanskega. V 12 minuti predloži Bertonec L. Uršiču, ki pelje žogo sam proti голу G. in je pošlje z razantnim strelom neubranljivo v desni kot. 1:1. Sedaj je zaigral tudi G. energično. Igra je hitra in zanimiva. V 14. minuti gneča pred golom P., v kateri je Bertonec L. nastreljen v roko. Sodnik po krilih iz publike prisodi krivično 11 metrovko, ki jo Antoković spremeni v 2 gol za G. 2:1. Igra postane živahnejša. S filmsko naglico se spreminja položaj in korist P., nato zopet v korist G., vendar gredo vsi napadi v nič. P. ima pri svojih napadih veliko smolo, ker strelja skoraj vse žoge čez prečko ali pa v out, ali pa vratarja G. naravnost v roke. Napad G. pa odbija sijajna obramba P., ali pa lovi žogo vedno boljše Logar. Skoraj se ne more govoriti o premoči enega ali drugega moštva, kar dokazuje tudi razmerje kotov v tem polčasu, ki je 3:5. V 36. minuti je bil težko ranjen igralec G. Antoković, ki se je premizko sklonil z glavo, da bi ustavil žogo, in ga je Zemljak po nesreči udaril z levo nogo po desnem licu. G. igra nato samo z 10 igralci, vendar se razmerje golov do konca 1. polčasa ne spremeni, kljub temu, da je P. v lahni premoči.

Drugi polčas: Začetni udarec ima G. P. se takoj znajde in napada ter že v 2. minuti iztisne kot proti G., ki pa ostane neizbravlj. G. je tudi sedaj zelo živahen. Kljub manjšim se napadom in diktirani 16 metrovki proti Primorju v 15. minuti, ko so Primorjasi postavili zid, se končni rezultat ni spremenil.

Sodnik Raklič ni zadovoljil.

SUKNA DOBITE POVSODI

To velja! Ali mi, kot tovarnarji, vas lahko bolje in ceneje postrežemo

Cene naših štofov so od 80— do 180 — dinarjev

VLADA TEOKAROVIC KOMP

Paraćin

Tabela

1. Gradjanski	6, 3, 1, 2	14:10, 7 točk
2. Ilirija	6, 3, 1, 2	10:14, 7 točk
3. Hašk	6, 3, 0, 3	15:13 6 točk
4. Primorje	6, 1, 2, 3	8:10 4 točke

BSK: SC Brill 3:0 (2:0)

Zurich, 17. nov. m. V St. Gallenu je odigral BSK svojo zadnjo mednarodno tekmo s sportnim klubom Brill. Jugoslovani so predvedli krasno igro in že v prvem polčasu zabili nasprotniku 2 gola. V drugem polčasu si je nasprotnik nekoliko opomogel, kljub temu pa so Jugoslovani dali še tretji gol.

Belgrad, 17. nov. m. BSK II: Radnički (Kragujevac) 2:1.

Skoplje, 17. nov. m. Jugoslavija: Slavija 5:1 (4:1).

Osijek, 17. nov. m. Slavija: Grafičar 4:0.

Novi Sad, 17. nov. m. Vojvodina: Sparta 3:2 (2:0).

Cross-country Ilirije

Ljubljana, 17. novembra.

Danes dopoldne je priredila smučarska sekcija SK Ilirije cross-country za svoje smučarje, katerega so se udeležili tudi nekateri zunanji tekači. Kljub dežju se je nabralo na startu pod Cekinovinim gradom 18 tekačev, ki so se na starterjevo znamenje skupno podali v borbo, in sicer juniorji na 2, odnosno 5 km, seniorji pa na 7 kilometrsko progo. Proga je bila zaradi

dežja razmočena in je zaradi tega ovirala tekače. Toda kljub temu so bili doseženi prav lepi časi in so vsi tekači prišli sveži na cilj. Posamezniki so se takole plasirali:

Tek na 2 km (juniorji od 14. do 16. leta). Start in cilj je bil na istem mestu, in sicer pod Cekinovinim gradom, poleg tenis igrišča SK Ilirije, ter za vse kategorije istočasno. 2 km proga je šla do vogla Cekinovega gradu po poti do rezervarja in na vrh sankališča ter potem po isti poti nazaj na cilj. — 1. Janežič Jože, Kamnik, 15:52. 2. Zgajnar Vinko, Korotan, Ljubljana, 15:59. 3. Končan Ivan, Jugoslavija, Celje, 14:08. 4. Bela Ivan, Jugoslavija, Celje, 15:09. 5. Zorman Ciril, Ilirija, 15:48.

Tek na 3 km (juniorji od 16. do 18. leta): Ta proga je šla v začetku paralelno s prvo, potem pa se je odcepila ter vodila skoraj do sankališča ter stare skakalnice in mimo rezervarja nazaj na cilj. — 1. Kotnik Jože, Ilirija, 14:50. 2. Končan Karl, Jugoslavija, Celje, 16:01. 3. Žerjav Rade, Korotan, Ljubljana, 16:07. 4. Blaznik Franc, Korotan, Ljubljana, 16:26. 5. Vinko, Ilirija, 17:51.

Tek na 7 km (seniorji): 1. Starmar Lado, Smučarski klub Ljubljana 32:45. 2. Krpan Milan, Primorje, 32:47. 3. Kvas Janko, Ilirija, 33:00. 4. Dolinšek Alojz, Korotan, Ljubljana, 33:05. 5. Lombar Franc, Smučarski klub Ljubljana 37:12. 6. Brunšek Vinko, Jugoslavija, Celje, 37:35.

Tek se je izvršil v najlepšem redu in tudi organizacija je bila dobra. Proge so bile nekoliko daljše, zlasti ona na 2 km. Na cilj so prišli vsi razen dveh, ki sta zašla na progi.

Šmartinska jubilejna proslava

Šmartno, 16. nov.

Velika množica iz Šmartnega in Litije z dekanom g. Antonom Gornikom na čelu, Marijina kongregacija, ustanove žena in deklet s svojimi prapori, šolska mladina iz Šmartnega in Litije z zastavami in pod vodstvom celokupnega učiteljskega zbora, gasilci iz Litije in Šmartnega s prapori pod vodstvom načelnikov Koprivnika in Kovčiča, pomladek Jadranske straže z zastavo, cerkveni zbor in šmartinsko pevsko društvo »Zvon« z zastavo so napolnili obširen trg pred veličastno farno dekanijsko cerkvijo v Šmartnem, da pričakajo prevzvišenega cerkvenega kneza, nadškofa dr. A. B. Jegliča. Med sviranjem železničarske godbe iz Trbovelj, ubranim potrkavanjem zvonov ter pokanjem možnarjev se je pripeljal stiški avtomobil. Pred njim so jahali trije fantje s papeško in našo zastavo v rokah. V pozdrav Presvitemu so zasrili »Zivio!« in »Bog živi!« klici. Morje robcv je mahalo v poldravl, ko je stobil iz avtomobila nadškof v spremstvu opata dr. Kasteleca. V lepem govoru je pozdravila prevzvišenega mala Rebernikova deklica ter mu poklonila šopek rdečih nagljev. V imenu občine je izročil pozdrav visokemu cerkvenemu dostojanstveniku predsednik občine g. Sirmann, za društvo gasilcev župni starosta g. Sajovic, za šmartinsko pevsko društvo »Zvon« predsednik Friderik Tomazin, za apostolstvo mož in fantov Tone Možina, cerkveni ključar g. Nace Rus, v imenu šmartinske prosvetne zveze ter v imenu ženske Marijine kongregacije g. Grden, za dekliško Marijino družbo gđ. Angela Groznik. Za vse le pozdrave se je prevzvišeni knezovi iskreno zahvalil. Vsa množica je nato napolnila cerkev, v kateri je pred izpostavljenim Najsvetejšim opravil kratke molitve g. dekan Gornik. Nato je prevzvišeni g. nadškof blagoslovil vse farno. Ob 5 se je začela razvijati po Šmartnem množčna procesija, v kateri je bilo najmanj 2000 vernikov, ki so nosili prižigane balčke ter z molitvijo in peljem še bolj povzdignili to veličastno cerkveno slavnost. Godba je svirala. Vsa Litija in Šmartno sta bila razkošno okrašena. Z

oken je viselo zelenje, vse pa je bilo bajno razsvetljeno. Po bakljah se je vsa množica zbrala na župnem dvorišču, kjer so združeni pevski zbori pod vodstvom pevovodje g. Cajhna zapeli nadškofu tri pesmi, nakar je v jedratem in izklesanem govoru pozdravil prevzvišenega vladiko župnik in dekan g. Gornik, ter se visokemu cerkvenemu knezu zahvalil za dobroto, da se udeležuje te cerkvene svečanosti. Nadškof se je ganljivo zahvalil vsem faranom za ljubezen do katoliške Cerkve in njegove osebe ter nato navzočim podelil blagoslov. Le nočasi se je nato pričela razhajati množica faranov.

Šmartno, 17. novembra.

Danes, na Martinovo nedeljo, praznik farnega patrona naše lepe in obširne šmartinske župnije, je bila zaključna slovesnost jubileja 800 letnice. Vsa fara je odlično sodelovala na vseh slavnostih in prireditvah, ki so se vršile že teden dni v spomin na redek jubilej. Veličastna farna cerkev sv. Martina, razkošno razsvetljena in skozi in skozi prepletena z zelenimi vencii, oltarji okrašeni z lepimi poznojesenskim cvetjem, krizantemami in georginami vseh barv, je bila nabito polna vernikov, ki so prisostvovali pontifikatu sv. maši, katero je daroval nadškof g. dr. Anton B. Jeglič ob številni asistenci duhovnikov. Slavnostno pridigo je imel arhidjakon g. dr. Tomaž Klinar, ki je zbranim ljudstvu govoril v sre. Pri sv. maši sta asistirala tudi g. opat stiški dr. Kostelec ter prejšnji dolgoletni duhovni pastir te fare sedanji kanoniški dekan g. Matej Bihar. Na koro so prepevali združeni pevski zbori Šmartna in Litije pod vodstvom zborovodij g. Cajhna in Ivančiča, katere je spremljal litijski orkester z dirigentom g. Pertotom. Latinsko mšo pa je dirigiral nadzornik cerkv, zborov litijske dekanije g. Lovšin.

Po blagoslovu je vsa cerkev zapela Povsod Boga tako mogočno, da je ta himna slovenskega katoliškega ljudstva odmevala po celi šmurski vasi, ki še nikdar ni bila tako slavnostno odeta in okrašena, kakor za to svojo redko slavlje.

Nov grob

Umrli je večerj dopoldne ob tričetrt na 9 v St. Ilju pri Mariboru tamošnji postajenačelnik g. Zitterachlager Rudi.

Mariborski drobž

Maribor, 17. novembra.

Slavje in slovo Stefe Dragutinovičeve. Snuči smo imeli v Narodnem gledališču redek praznik. Pri ljubljana igralca gospa Stefa Dragutinovičeve je slavila 40-letnico svojega odrskega udejstvovanja in se obenem poslavljala od svojega mariborskega občinstva, ker odhaja v pokoj. Maribor je snuči pokazal, kako spoštuje in ljubi to umetnico. Gledališče je bilo napolnjeno, kakor redkokdaj ter je dajalo prijetno sliko prazničnega razpoloženja, ki ga sicer mariborsko občinstvo ne pozna. Celotno daleč so prihitali prijatelji slavljenke na njen večer, tako iz St. Lenarta cel avtomob, iz Ruš, Dravske doline in od drugod. Svedo niso manjkali tudi gostje iz mest, kjer je gospa Dragutinovičeva svoječasno delovala na odrih. Kot slavnostna predstava se je vprizorila posročena Frankova veseliga »Vihar o kozarecu«. Pred predstavo je pozdravil slavljenko na odprtem odru v imenu gledališča intendant dr. Brencič, zatem ji je čestital v imenu Združenja gledaliških igralcev višji režiser Joško Kovič, tajnik Združenja Gorinkšek pa je prečital vse neštete oficijelne brzojavke in pismene čestitke, ki so prispale iz vseh delov države. Vsa ginjena, se je slavljenka ob zaključku zahvalila za tolike izraze pozornosti, posebej pa je veljala še njena zahvala gledališkemu občinstvu. Za svojo lepo proslavo je prejela gospa Dragutinovičeva nbroj cvetja in daril.

Ljudski oder začenja sezono. Na novo oživljeni Ljudski oder, ki ga je bil svojočasno smrtno zadel razpust Prosvetne zveze, je snuči zopet začel svojo redno sezono. Bil je to lep praznik naše prosvete. Mariborčani so s številnim obiskom pokazali, da genito delo Ljudskega odra. Vprizorila se je vojna drama »Rožmarin«, ki je nad vse lepo uspela.

5 let Rotary-kluba. Mariborski Rotary klub slavi letos 5 letnico obstoja. Slovenska proslava tega dogodka se je izvršila snuči v spodnji kazinski dvorani. Mariborski rotarijci so imeli v gosteh tovariše iz Ljubljane, Zagreba, Belgrade, Varaždina, Gradca in Celovca ter odlične predstavnike javnega mariborskega življenja.

8. sestanek v Frančiškanski kapeli.

Umrla sta v bolnišnici 45 letni mizarški mojster Ladislav Friedl in 69 letni prevzitar Anton Sešerko. Naj počiva v miru.

Lepo proslavo 700 letnice sv. Elizabete je pripravil s Frančiškovo mladino nemurni njea voditelj p. Konstantin Urnkar. Vršila se je danes popoldne v dvorani Združnega gospodarske banke. Nastop malečkov je privabil veliko ljudi, da mnogi skoro prostora niso mogli dobiti. Pester spored je izpolnil prireditve: deklaracije, govori, žive slike in zaključek ljube trojejski igrokaz »Največja pa je ljubezen«. Vse so Frančiškovi mladi in mladenke izvajali z veliko preciznostjo ter želi upravičeno občudovanje in priznanje.

Velike povere pri »Naprednosti«. V zvezi z gornjo notico v zadnji številki »Ponedeljskega Slovenca« smo prejeli popravke, ki v sledečih točkah tej notici oporeka: 1. Funkcionarji razpuščene »Naprednosti« niso začeli izdajati posredne glasila »Združni gospodar«. 2. Odgovorni urednik »Združnega gospodarja« Alojzij Leskovšek, ni v nobeni zvezi s funkcionarji razpuščene »Naprednosti«. 3. Izdajatelj »Združnega gospodarja« niso zahtevali likvidacije »Naprednosti«. 4. Izdajatelj »Združnega gospodarja« niso identični s funkcionarji razpuščene »Naprednosti«, proti katerim je uvedena kazenska preiskava. — K gornjemu popravku konstatiramo samo, da je bil g. Josip Rože, ki je glavni urednik, »Združnega gospodarja«, častni podpredsednik in tehnični ravnatelj razpuščene »Naprednosti«. G. Alojzij Leskovšek, ki je odgovorni urednik »Združnega gospodarja«, pa je bil član nadzorstva razpuščene »Naprednosti«.

Koroška - slovenska!

Na podlagi krajevnih imen je bilo v zadnjem »Ponedeljskem Slovincu« dokazovanje, da je Koroška bila nekoč vsa slovenska. To drži! Tudi drža ugotovitev rajnega Urbana Jarnika, da se slovenska meja vsakih 100 let pomika za uro hoda proti jugu t. j. proti Karavankam. Toda to dvojno dejstvo samo dokazuje nasilno razparodovanje. Če je bila — in bila je — nekoč vsa Koroška slovenska, potem je nemogoče, da bi po naravnem razvoju bilo danes tam manj Slovencev kot jih je bilo nekoč. Naravni razvoj je vsakoletni številni prirastek, a s prirastkom številka raste, na Koroškem pa pada. — Se danes, ko so Nemci takorekó že vse Slovence črtali, se da ugotoviti, da ni umrljivosti med koroškimi Slovenci večja kot je prirastek. V nekdanjih časih pa je bilo to še veliko boljše. — Če se je številka kljub vsemu skrčila, je to znamenje, da so Nemci Slovence ponemčevali. To se ne da zanikati. Kako?! Lahko se kdo oprime tujega jezika in si ga prilasti, a masa t. j. angro naroda svojevoli tega ne stori. Treba je torej ali sile ali kaj podobnega. — Tako so delali Nemci kot to delajo se danes. Vsi jim mora služiti v to, da ljudi, ki ne govorijo njihovega jezika, kakorkoli prisilijo v to. V zvezi: Učitelj v šoli vtepa slovenskim otrokom v glavo, češ vi ste Nemci! Tako delajo in tako so delali. (Letos sem doživel na Koroškem in sicer v slovenskem delu to-le: Deklica gre iz šole. Pozdravi me seveda nemško. Odgovorim, Greta nekaj časa skupaj. Pa brž spoznam, da je to slovenskih staršev otrok. Vprašam jo: Zakaj pa si me vendar nemško pozdravila in zakaj si na moje vprašanje odkod si, odgovorila nemško. Pa pravi dekletce: V šoli so nam že večkrat rekli, da smo mi Nemci in da moramo z vsakim tujim človekom govoriti nemško.) Ali ni postopanje učiteljev grozno nasilje?! — Je in tako nasilje vrše sedaj in so je vršili že pred 100 leti in še prejeli! Naj se nikar ne izgovarja nihče, češ saj ne silijo v šoli, ampak samo pripočajo otrokom. — Res je pa, da nemški učitelji (tudi kaka izjema se najde) znajo na fin način kaznovati svojim učencem, sinovom in hčeram slovenskih staršev. Pa četudi na fin način, a je le

ukaz, je le nekaj pritisk, je le sila! — Tudi to je sila, če učitelj v šoli otrokom neprestano povdarja, da je nemški jezik najlepši, da je nemščina preko vseh delov sveta najbolj razširjena govorica, da slovenski jeziki niso lepi itd. itd. — Ali ni to sila? Brutalne nasilnosti kot smo je vajeni neke drugje z navedene strani na Koroškem ni. Pa če je ni z navedene strani, naj pa nihče ne misli, da je sploh ni! Je, pa še kakšna! Ali ni to brutalnost, če n. pr. ljudje slovenskega mišljenja stopijo skupaj, se nauče igrati oblast jo dovoli, a podivjani slovenozrci, jo s silo preprečijo! Ali ni to brutalnost? Pa le to dogaja v nemalem številu! — Ali ni to brutalnost, če pridejo n. pr. slovenski fantje v gostilno, pa lepo mirno zapoje slovensko pesem, a naenkrat prileti od nasprotnice mize kozarec, zadene v glavo slovenskega pevca (pevko), da mora iskati zdravniške pomoči? Ali ni to brutalnost, nasilje? Ali ni to brutalnost, če nemško misleč duhovnik, ki je poslan v slovensko župnijo, da bi v slovenskem jeziku oznanjal božjo besedo, noče slovenskem pridigati, češ saj vsi razumejo nemško? S takimi in podobnimi metodami delajo in so delali Nemci na Koroškem in danes govorijo ter pišejo, da Koroška ni slovenska in tudi ni bila!

Z nasiljem delajo in tako res slovensko mejo rinejo proti jugu. Pred sto leti je v Wolfsbergu bilo še posebno mesto za slovenskega pridigarja. Danes ni več potreben, ker so slovensko mejo zrinili že toliko proti jugu, da bi bil slovenski pridigar danes tam, kjer je bil pred 100 leti živa potreba. Odveč — Ko smo med svetovno vojno služili v Judenburgu, smo v okolici s starejšimi ljudmi mogli govoriti še slovensko. A danes? Stari so pomrli, mladi pa, dasi so njihovi starši bili Slovenci in so slovensko govorili v družini, ne znajo, ali nočejo, ker so jim v glavo vtepli, češ da je slovenski jezik grd.

Kulturonec bi ne smel biti nasilen!

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef grenčice«.

St. Andraž v Labodski dolini, v ozadju Góla (Góla ali Gólica, Koralpe). Iz St. Andraza je prenesel škof Slomšek škofijsko stolico v Maribor leta 1859.

Boj za pravice našega naroda na Koroškem — hujskarija

Nemci na Koroškem pogosto očitajo Slovincem, če se potegujejo za svoje pravice, da hujskajo. Zlasti radi začno potem govoriti o »brezvestnih, priseljenih hujskačih«. V reviji »Kärnten«, t. zv. 1933 je n. pr. pisal glavni nemški plebiscitni bojovnik dr. Hans Steinacher: »Mnogo stoletj prebivajo Nemci in Slovenci na Koroškem v miru skupaj. Lepo, mirno in v resnici zgledno razmerje, ki je trajalo skozi stoletja, je bilo šele polagoma moteno po brezvestnih, priseljenih hujskačih, ki so s silo sejali neslogo.«

Ta trditev je do kraja neresnična. Odločen boj za pravice koroških Slovincov je začel Andrej Einspieler, ki je bil vendar pristen slovenski Koročanec, Rožan iz Sveč. In drugič: Koroški Slovenci niso nikdar Nemcem napadali, nikdar niso Nemcem delali sile in krivice, vedno so se samo branili. Njihov boj je bil goli silobran, njihov cilj je bil vedno le ta, da si ohranijo svojo narodno posebnost. Ves namen in smoter njihovega obrambnega boja je bil izražen v dveh besedah. Živeti hočemo! »Vsakemu svoje«, to geslo je zapisal Einspieler na čelo svojemu »Miru«. Boj Slovincov na Koroškem je bil vedno samo boj za pravico.

Pred pol stoletjem je pisal Einspieler v svojem »Miru« (l. 1884, 13. štev.): »Ali je res, kar naši nasprotniki venomer trobijo med svet, da mi ljudstvo hujskamo in da kalimo deželni mir? Vseici, kadar so kake volitve, in tudi pri drugih priložnostih motijo Nemci slovensko ljudstvo stem, da jim pravijo: »Mi Korošci moramo v miru med seboj živeti. Ne poslušajte tistih, ki vas hujskajo in šuntajo zoper Nemce!« Nemci namreč koroški mir tako zastopajo, da morajo Slovenci molčati kakor miš, da ne smejo razodevati svojih želj in potreb.

Naš »Mir« nikoli ni hujskal in šuntal zoper Nemce, nikoli vam, ljubi Slovenci, ni rekel, da morate Nemce sovražiti; ampak on le to pravi, da imajo Slovenci po postavi take pravice kakor Nemci, zato naj se jim tudi v resnici dajo. Da nas hote lažje zasopili, vam hočemo povedati tole priliko:

Enkrat je bil oče, ki je imel dva sina. Ko je pa oče brez testamenta umrl, mlajši sin je pa moral pri njem služiti za hlapca. Mlajši brat je mislil, da mora tako biti in se ni pritožil. Nekaterim ljudem se je pa mlajši sin smilil, zato so mu rekli: »Ti si neumen, da pri bratu za hlapca služiš, on pa dobro živi in očetovo premoženje zapravlja; saj imaš ti ravno tako pravico do premoženja kakor tvoj brat.« Mlajšemu bratu se je začelo zdaj v glavi svitati in terjal je brata za svoj delež. Starejši brat je bil pa strašno hud in je rekel: »Do zdaj sva zmerom lepo v miru živela, kdo te je pa nahujskal zoper mene? Ne poslušaj takih šuntarjev in delaj za hlapca naprej, tako bova lepo v miru živela kakor ves čas poprej!«

Mlajši brat se pa ni dal potolažiti in je šel k sodniku. Pred sodnikom je starejši brat tako govoril: »Do zdaj sva z bratom zmerom v lepem miru živela, jaz sem bil gospodar, on pa moj hlapec. Zdaj so ga pa nekateri ljudje nahujskali, da me je začel terjati za očetov delež. Prosim vas, gospod

sodnik, da te ljudi kaznujete, ker so brata našuntali zoper mene; bratu pa ukažite, naj se odpove svojih pravic in naj mirno naprej služi!« Sodnik pa je rekel: »Ljubi moj, mlajši brat ima iste pravice kakor ti. Če mlajšega brata goljufamo za njegovo dediščino, potem ne bo nikoli miru; ampak šele potem bo pravi mir, kadar mu izplačáš njegov delež, do katerega ima pravico.« — Einspieler je iz te zgodbe napravil nauk:

Starejši brat je Nemec, mlajši pa Slovenec. Ali se pravi to šuntati in hujskati, če smo mi Slovincem povedali, da imajo po postavi enake pravice z Nemci? Mi Slovence ne učimo, naj bi Nemce sovražili, ampak le to pravimo: Dajte Slovincem pravice, pa bo mir v deželi. — Nemci pa Slovincem niso dali pravice, hoteli so, da »mlajši brat« za vedno ostane hlapec.

Motnje v črevih

omotica vsled zapeke se odpravijo z uporabo naravnega

Franz-Josefove

grenke vode.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15185, 25. V. 35.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 18. novembra: 12.00 Veneč, vsake vrste (glasbo) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Josephina Baker in Lucienne Boyer (glasbo) 14.00 Vremenska poročila, borzni tečaj 14.00 O boleznih, srea, ožila in krvi (dr. Bogomir Magajna) 18.30 Koroške narodne (glasbo) 18.50 Tri obredja iz Zile (g. Vilko Ukmar) 19.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 19.30 Noc ura: 30-letnica pevskega društva »Ljubljanski Zvon« (g. Zorko Prelovec) iz Ljubljane 20.00 Prenos iz stolnice: Cerkev koncert, Sodelujejo: g. Arnel Blaž (orgel), edé Vida Rudolfovna (mezzo sopran) in kvartet na pihala 21.15 Prenos II. dela opere iz Belgrade. V odmoru Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. Konec ob 23.

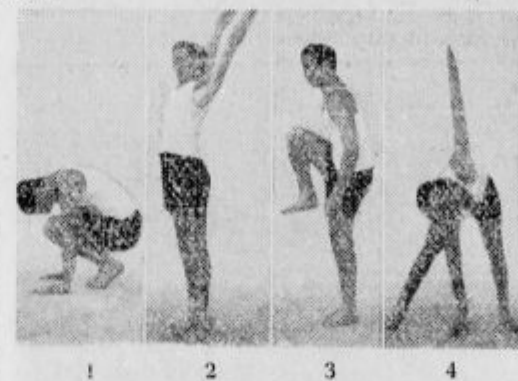
Drugi programi

Ponedeljek, 18. novembra: Belgrad: 20.00 Verdijeva opera »Trubadur« — Dunaj: 20.00 Stara glasba na starih glasbilih — 21.10 Pisana glasba — 22.10 Operni orkester — 23.30 Plesna glasba — Budimpešta: 16.00 »Hungary László«, opera Erkel Ferenc — 19.30 Jazz — 20.30 Glasbena glasba — Trst-Milano: 21.30 Orkestralna glasba — Rima-Roma: 20.50 Simfonični koncert — Praga: 17.40 Klavir 19.30 Vojaska godba 0.25 Vokalni očet 20.45 Violinski koncert 21.30 Proslava latvijskega narodnega praznika (prenos iz Riga) — Bratislava: 20.15 Ljubzen v slovenskih narodnih pesmih — Brno: 20.16 Suksofon 21.25 Zborovski koncert — Pariz: 18.00 Klavirski koncert 21.30 Simfonični koncert — 23.45 Plesna glasba — Berlin-Stuttgart-Frankfurt-Königsberg: 20.10 Vojaska godba — Bratislava: 20.16 Plesni program 22.30 Zabavni koncert — Hamburg: 20.20 K. moriš orkester in bariton 22.00 Godba na pihala in moški zbor — Köln: 20.45 Plesni program — Lipska: 20.10 Zabavni koncert simfoničnega orkestra in soli stav 22.30 Sodobna glasba — Monakovo: 21.25 Harmonika.

Domača telovadba

Odslej bomo redno prinašali v »Ponedeljskem Slovincu« gimnastiko s slikami, da si bodo lahko naši čitatelji krepili svoje mišice in zdravje. V vsaki številki bomo navedli nekaj vaj s slikami, tako, da ne bomo nihče v zadregi, radi tvarine, s katero naj skrbi za svoje zdravje. Ponovno pripominjam, da je treba vaje izvajati pravilno, torej tako kakor so opisane, oziroma jih vidite na slikah in pa tako dolgo, da se utrudite, odnosno, da začutite njihov učinek. Torej le na delo in pa vsako jutro!

Predvsem bi opozoril, da se začne vsaka vaja izvajati iz temeljne stoji, če ni drugače povedano. Temeljna stoji je oni položaj telesa, kadar stojimo z vzporednima, za široko dveh dlani oddaljenima stopalima na tleh, telo je pokonci, roki se prilegata telesu.

1. vaja: Iz temeljne stoji omahni v doprni počep, pri čemer moraš držati kolena skupaj, s kolenski se dotikaš prsi, glava je povesena mirvo dol, z rokama (na celih dlaneh) se opiraš ob strani nog tal, peti sta dvignjeni od tal. Pri tej vaji, ki jo večkrat ponovi, pazi, da res omahneš sproščeno naravnost dol in tudi na tleh naj bo vse, zlasti pa glava, sproščeno slika 1.)

2. vaja: Iz temeljne stoji, roki pred telesom, tako, da se mezinca dotikata, dlani obrnjeni naprej suvaj z rokama posevno gor v visoko odročeno nazaj, da se prsna mišica dobro pretegne. Obenem se pa dvigni na prste. Ta vaja, ki ima namen pretegniti prsne mišice, je zelo izdatna, če jo pravilno izvajamo. Za to moramo paziti zlasti nato, da gremo z rokama v ravni posevni črti v počez, kakor ga predstavlja slika 2. in čim dalje nazaj, tako, da v ramah občutite sunek rok, ki naj bosta sicer stegnjeni, a ne trdi. Zaboleti vas pa v ramah ne sme, ker je to znak pretirane izvedbe (slika 2).

3. vaja: Iz temeljne stoji suvaj s skrcenima nogama, menjaje z desno in nato z levo tako visoko, da se po možnosti dotakneš s kolenom prs. Pri tem se ne smeš nagibati z gornjim delom trupa naprej in ona noga, ki je na tleh, mora biti docela stegnjena (slika 3).

4. vaja: Iz razkoračene stoji izvedi predklon (vodoravno), roki odroči (ju prenesi v vodoravni položaj) nato pa s pomočjo rok, ki morata biti ves čas stegnjeni (a ne trdi) in v eni ravni črti izvajaj močan zasuk gornjega dela trupa v levo in desno. Te zamahe rok porabite za čim večje in izdatnejše zasuke, ki se izvajajo tako, da je po zasuku v levo stran leva roka zgoraj, pa zasuku v desno pa desna (slika 4).

Spomenik Marku Twainu

Američani slave svoje velike ljudi, pisatelje in učenjake, na izvirnem in veličastnem način. Znanemu humorističnemu pisatelju Marku Twainu so v mestu Hannibal v državi Missouri, kjer se je pred 100 leti rodil, postavili ogromen in nenavaden spomenik, ki bo vse leto razsvetljen z električnimi žarnicami. Mesto Hannibal je z električno žico spojeno z delovno sobo predsednika Roosevelta, ki mu je treba samo pritisniti na gumb, pa zažari Mark Twainov spomenik v električni luči. Čez leto dni bo Roosevelt prav tako ugasnil svetlobo na spomeniku. Rooseveltu imenujejo zaradi tega čuvarja plamena.

O Marku Twainu pripovedujejo množico dogodbin. Z graditvijo tega spomenika je v Ameriki zopet oživel spomin na tega velikega humorista. Ko je bil Mark Twain predstavljen pokojnemu angleškemu kralju Eduardu VII., mu je dejal v familiarnem tonu, ki je zaprepastil vso dvorno suito:

»Midva sva se pa že nekoč srečala!«

Angleški kralj, ki je bil zelo ponosen na svoj kraljevski rod in na slavno preteklost svojih prednikov, je začuden dejal:

»Molite se, mister Twain!«

Saljivec pa je vztrajal pri svoji trditvi:

Časopisje na Kitajskem

Pri nas gotovo nimamo skoraj nobene predstave o kitajskem časopisju. To je še kar razumljivo, kajti malo jih je med nami, ki bi imeli kdaj kitajski časopis v rokah.

Kitajsko časopisje se ne razlikuje dosti od našega. Večji listi so urejani povsem na evropski način. To so večinoma vladna glasila. Pa tudi večina provincialnih časopisov je podpirana od vlade, ker pišejo ali v interesu mestnega Kuomintanga ali pa v interesu kakšnega časopisnega diktatorja. V kitajskih listih sodelujejo navadno tuji ali pa kitajski visokošolci, ki so zaradi slabih gnotnih razmer obesili študije na klin in se posvetili časnikaštvu. Provincialno časopisje se je v zadnjih letih zelo razvilo in je njegova naklada z ozirom na kitajsko razmere precej velika. Tudi po večjih mestih izhaja poleg velikih listov tudi vse polno majhnih, ki škodujejo večjim listom. Mnogi od malih listov po svoji vsebini ne predstavljajo ničesar, vendar jih kitajsko občinstvo rado čita. Izhajajo pa tudi majhni listi, ki skušajo biti resni in prinašajo vsak dan celo članke o mednarodni politiki. Mnogi prinašajo tudi romane z nadaljevanji. Tudi to so povzeli od evropskega časnikarstva.

Povprečni format majhnega lista, ki se kitajsko imenuje »Hsiao-Pao«, je 40x25 cm. Črke so mnogo manjše kakor naše in se zaradi tega lahko spravi na širi strani zelo mnogo gradiva. Prvo stran posvete ti mali kitajski listi domačim novicam, zadnjo pa drobnim lokalnim vestem in oglašom. Notranji dve strani pa sta posvečeni zabavnemu čitvu in raznim kritikam.

Poleg njih pa izhajajo na Kitajskem še majhni dnevniški, ki jim ljudstvo pravi »Moskito«. Ti listi uspevajo zlasti v Sangaju, kjer je mnogo bogatih ljudi. Objavljajo večinoma domače senzacije, zlasti rodbinske afere, s katerimi lahko delajo velikanske zasluške.

V večjih mestih izhaja dalje precej tednikov in polmesecnikov. To so večinoma resnejši listi s

Pri boleznih žolča

poraba naravne

Franz-Josefove

grenke vode urejuje delovanje črev.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15185, 25. V. 35.

»Upam, da vas zadnjič vidim tukaj!«
»Ali boste premeščeni, gospod predsednik?«

»... in končno, ali imate še kakšne načrte za bodočnost?«

»O ja, od neke banke in veletrgovine, gospod ravnatelj!«

Čevljarček: »Ali imate stare zemlje?«
Pek: »Imam!«
Čevljarček: »Šika se Vam, zakaj jih pa niste včeraj prodali!«

»Pomislite, mojemu sinu so odpustili del kazni, ker se je v kaznilnici lepo obnašal.«

»Zmerom sem vam govoril, da vam bo vaš sinko kdaj še v ponos.«

Iz pisma. Učenec (v pismu učitelju): »Pred vsem nam je zelo hudo, ker ne bomo več mogli bivati v Vaši sredi...« — Učitelj (učencem ob začetku počitnic): »Sedaj se pa prav dobro odpočijte, ne pozabite na solo in pridite prav pametni nazaj.« Učenec: »Lepa hvala, enako!« — Oče (piše učitelju): »Zato Vas lepo prosim, da mojega sina pošteno sklofutate. Za protiusluge vedno pripravljen...«

»Ne, ne!... Jaz sem vas tedaj celo pozdravil in vi ste mi odzdravili!«

Kralj ga je sumljivo pogledal, nakar je Twain nadaljeval:

»Vi ste bili tedaj še waleški princ. Jezdili ste na čelu svojega gardnega polka...«

»In, kje ste bili vi?« ga je nestrpno vprašal kralj.

»Bil sem na strehi neke hiše!« se je glasil odgovor.